# ยุทธศาสตร์กาแฟ ปี 2552-2556

**1. หลักการและเหตุผล**

กาแฟเป็นพืชเครื่องดื่มที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยพืชหนึ่ง สามารถทำรายได้จากการส่งออกเมล็ดกาแฟและผลิตภัณฑ์กาแฟให้ประเทศปีละประมาณ 2,500 ล้านบาท ปี 2551 พื้นที่ปลูกกาแฟที่ให้ผลผลิตแล้วมี 388,662 ไร่ ผลผลิต 50,442 ตัน พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์โรบัสต้า ร้อยละ 95 แหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ในภาคใต้ ได้แก่ จังหวัด ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ นครศรีธรรมราช ประจวบคีรีขันธ์ พังงา ส่วนพันธุ์อาราบิก้ามีเพียงร้อยละ 5 แหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ในภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก ประเทศคู่แข่งในการผลิตกาแฟของไทยได้แก่ประเทศ เวียดนาม และอินโดนีเซีย ซึ่งประเทศเหล่านี้สามารถผลิตกาแฟที่ให้ผลผลิตสูงกว่าและต้นทุนการผลิตต่ำกว่าประเทศไทย จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการผลิตกาแฟไทยให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งดังกล่าวได้ อนึ่งจากมติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ครั้งที่ 2/2550 วันที่ 6 กันยายน 2550 เห็นชอบการเปิดตลาดสินค้ากาแฟภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน(AFTA) ปี 2553 ทำให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ ดังนั้นจึงเห็นสมควรจัดทำยุทธศาสตร์กาแฟเพื่อเตรียมความพร้อมแก่เกษตรกรชาวสวนกาแฟ เจ้าหน้าที่ภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกส่วนในการพัฒนาสินค้ากาแฟทั้งระบบ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในการผลิตได้ตลอดไป

**2. สถานการณ์กาแฟ**

**2.1 การผลิตและการตลาดของโลก**

**2.1.1 การผลิตและการส่งออก**

ผลผลิตกาแฟของโลกปี 2550/51 มีประมาณ 7.37 ล้านตัน ประเทศที่ผลิตได้เป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ บราซิลผลิตได้ 2.26 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 31 ของโลก รองลงไปได้แก่ เวียดนาม และโคลัมเบีย ผลิตได้ 1.09 ล้านตัน และ 0.74 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 18 และ 10 ของโลกตามลำดับ สำหรับประเทศไทยผลิตได้คิดเป็นร้อยละ 0.6 ของโลก พันธุ์ที่นิยมปลูกเป็นพันธุ์โรบัสต้า ประมาณร้อยละ 97 และพันธุ์อาราบิก้า ร้อยละ 3 ทั้งนี้ ประเทศผู้ผลิตจะเป็นประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก เช่นเดียวกัน

**2.1.2 การนำเข้า**

ผู้นำเข้าสำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 23 ) เยอรมันนี (ร้อยละ 17 ) อิตาลี (ร้อยละ 5 ) ของการนำเข้าโลก

**2.2 การผลิตและการตลาดของไทย**

**2.2.1 การผลิต**

**1) พื้นที่ปลูกและผลผลิต** ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกกาแฟ ปี 2551 ประมาณ 403,449 ไร่ พื้นที่ให้ผล 388,662 ไร่ ผลผลิตรวม 50,442 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 130 กก/ไร่ ฤดูกาลการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิตออกสู่ตลาดระหว่างเดือนพฤศจิกายน – เมษายน ผลผลิตใช้บริโภคในประเทศร้อยละ 76 ส่งออกร้อยละ 24

**2) พันธุ์โรบัสต้า** มีพื้นที่ปลูกร้อยละ 95 แหล่งผลิตสำคัญอยู่ภาคใต้ ได้แก่ชุมพร (57%) ระนอง (22%) เป็นพันธุ์ที่ชอบอากาศร้อน-ชุ่มชื้น ต้านทานโรคแมลง เมล็ดกาแฟมีรสชาติเข้มข้น มีปริมาณคาเฟอีนมากกว่าพันธุ์อาราบิก้า นิยมนำมาทำกาแฟสำเร็จรูป ส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในรูปสารกาแฟ(เมล็ดกาแฟดิบ) ราคาจำหน่ายในปี 2551 ประมาณกก.ละ 66 บาท ผลผลิตใช้ภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ แนวโน้มพื้นที่ปลูกและผลผลิตลดลง เนื่องจากราคากาแฟตลาดโลกต่ำในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ราคาจำหน่ายของเกษตรกรลดลงไปด้วย และพืชเศรษฐกิจอื่นในพื้นที่มีราคาดีขึ้นมาก ทำให้เกษตรกรบางส่วนได้ปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ทดแทน หรือปลูกแซมในสวนกาแฟ

**3) พันธุ์อาราบิก้า** มีพื้นที่ปลูกร้อยละ 5 แหล่งผลิตสำคัญอยู่ทางภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก น่าน ลำปาง เป็นต้น เป็นพันธุ์ที่ชอบอากาศเย็น จึงมักปลูกบนเขตที่สูงไม่ต้านทานต่อโรคราสนิม เมล็ดกาแฟมีกลิ่นหอม รสละมุน มีปริมาณคาเฟอีนน้อยกว่าพันธุ์โรบัสต้า นิยมนำมาทำกาแฟคั่วสด ส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในรูปผลกาแฟสด ราคาจำหน่ายประมาณกก.ละ 8-12 บาท (สัดส่วนแปรรูปผลกาแฟสด: สารกาแฟ = 5:1 ) ส่วนใหญ่ผลผลิตใช้ภายในประเทศ แนวโน้มพื้นที่ปลูกและผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการและราคารับซื้อภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี จากผลกระแสความนิยมบริโภคกาแฟสดที่ขยายตัวในระยะหลัง

**4) ต้นทุนการผลิต** ปี 2550/51 ต้นทุนการผลิต 5,127.86 บาท/ไร่ หรือ 39.45 บาท/กก. ส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและดูแลรักษา รองลงมาได้แก่ ค่าวัสดุ เช่น ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช น้ำมันเชื้อเพลิง และอื่นๆ

**5) พยากรณ์ผลผลิตกาแฟ** สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพยากรณ์ปี 2551/52 มีพื้นที่ให้ผล 389,330 ไร่ ผลผลิต 55,794 ตัน แยกเป็นกาแฟโรบัสต้า 51,745 ตัน กาแฟอาราบิก้า 4,049 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 143 กก/ไร่ เนื้อที่ให้ผลกาแฟมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยเฉพาะในภาคเหนือ ซึ่งปลูกกาแฟพันธุ์อาราบิก้า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมจากบริษัทเอกชน สำหรับภาคใต้และภาคกลางเนื้อที่ให้ผลลดลง เนื่องจากราคาปาล์มน้ำมัน และยางพาราอยู่ในเกณฑ์ดี ทำให้เกษตรกรปลูกพืชเหล่านั้นแซมในสวนกาแฟ เกษตรกรจะโค่นต้นกาแฟทิ้งเมื่อปาล์มน้ำมันและยางพาราเริ่มให้ผลผลิต ทำให้เนื้อที่ให้ผลทั้งประเทศใกล้เคียงปีที่ผ่านมา สำหรับผลผลิตต่อไร่ อยู่ในเกณฑ์ดี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้ในปี 2551 อยู่ในเกณฑ์ดี เป็นเหตุให้เกษตรกรหันมาบำรุงรักษาดูแลสวนกาแฟมากขึ้น ทั้งนี้คาดว่าผลผลิตรวมจะเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว

**6) แนวโน้มในภาพรวมทั้งประเทศ** มีพื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล และผลผลิตลดลง เนื่องจากพื้นที่ปลูกกาแฟโรบัสต้าลดลง สาเหตุจากราคากาแฟโรบัสต้าตกต่ำต่อกันมาหลายปีและต้นทุนการผลิตที่สูง ประกอบกับพืชที่ปลูกในสภาพแวดล้อมเดียวกันกับกาแฟผลผลิตมีราคาดี บางพืชอยู่ในนโยบายส่งเสริมการปลูกของรัฐบาล ทำให้เกษตรกรที่ปลูกกาแฟโรบัสต้าปรับเปลี่ยนไปปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นทดแทน เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ลองกอง ทุเรียน เป็นต้น ส่วนพื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล และผลผลิตกาแฟอาราบิก้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากกระแสความนิยมบริโภคกาแฟอาราบิก้าเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ราคากาแฟที่เกษตรกรขายได้สูงขึ้น ประกอบกับมีบริษัทเอกชนส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกกาแฟเพื่อผลิตเป็นแบรนด์ของตนเองจำหน่าย

**2.2.2 ความต้องการใช้ภายในประเทศ**

1) เมล็ดกาแฟที่ผลิตได้ในแต่ละปีจะนำไปใช้ในการผลิตกาแฟสำเร็จรูปและกาแฟคั่วบด ความต้องการใช้ ปี 2550/51 57,500 ตัน และปี 2551/2552 ประมาณการ 63,500 ตัน

**2.2.3 การส่งออก**

1) ส่วนใหญ่ส่งออกในรูปเมล็ดกาแฟดิบ และกาแฟสำเร็จรูป โดยเมล็ดกาแฟดิบมีแนวโน้มส่งออกลดลง ส่วนกาแฟสำเร็จรูปมีแนวโน้มส่งออกสูงขึ้น

2) ปี 2550 ส่งออกสินค้ากาแฟทั้งหมด 37,099 ตัน มูลค่ารวม 2,509 ล้านบาท แบ่งเป็น เมล็ดกาแฟดิบ 11,138 ตัน มูลค่า 594 ล้านบาท เมล็ดกาแฟคั่ว 101 ตัน มูลค่า 22 ล้านบาท สิ่งสกัดจากกาแฟ (กาแฟสำเร็จรูป) 7,798 ตัน มูลค่า 747 ล้านบาท ของปรุงแต่งจากกาแฟ (กาแฟสำเร็จรูปอื่นๆ) 17,680 ตัน มูลค่า 1,121 ล้านบาท และกาแฟอื่นๆ (เปลือกและเยื่อ) 382 ตัน มูลค่า 25 ล้านบาท

**2.2.4 การนำเข้า**

1) ส่วนใหญ่นำเข้าในรูปของปรุงแต่ง และสิ่งสกัดจากกาแฟ โดยมีแนวโน้มการนำเข้าสูงขึ้น

2) ปี 2550 นำเข้าสินค้ากาแฟทั้งหมด ปริมาณ 11,350 ตัน มูลค่ารวม 1,363 ล้านบาท แบ่งเป็น เมล็ดกาแฟดิบ 374 ตัน มูลค่า 11 ล้านบาท เมล็ดกาแฟคั่ว 299 ตัน มูลค่า 87 ล้านบาท สิ่งสกัดจากกาแฟ (กาแฟสำเร็จรูป) 2,006 ตัน มูลค่า 467 ล้านบาท ของปรุงแต่งจากกาแฟ (กาแฟสำเร็จรูปอื่นๆ) 8,578 ตัน มูลค่า 794 ล้านบาท และกาแฟอื่นๆ (เปลือกและเยื่อ) 93 ตัน มูลค่า 3 ล้านบาท

**2.3 ปัญหา**

**2.3.1 ด้านการผลิต**

1) เกษตรกรขาดเทคโนโลยีการผลิตกาแฟที่เหมาะสม (สายพันธุ์ดี การจัดการดิน การเขตกรรม ฯลฯ ) ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง ส่วนกาแฟพันธุ์อาราบิก้ายังมีปัญหาคุณภาพผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน

| **ประเทศ** | **ต้นทุนการผลิตต่อ กก. (บาท)** |
|---|---|
| ไทย | 39.45 |
| เวียดนาม | 33 |

**2.3.2 ด้านการตลาด**

1) ราคากาแฟที่เกษตรกรขายได้ผันผวนตามภาวะราคากาแฟในตลาดโลก

2) หากกาแฟมีการเปิดเสรีการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศในกลุ่มอาเซียน จะทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบ เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า

**2.3.3 ด้านการแปรรูป**

1) การรวมกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ยังขาดการพัฒนาให้ได้มาตรฐาน และหลากหลาย

**3. การวิเคราะห์สถานการณ์กาแฟภายใต้เงื่อนไขการค้าเสรี**

ในระบบการค้าเสรี ซึ่งประเทศสมาชิก WTO และ AFTA ต้องยกเลิกการอุดหนุนและการกีดกันทางการค้า เกษตรกรไทยและภาคเอกชนจึงต้องพยายามปรับปรุงตนเองด้วยการลดต้นทุนการผลิต การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต และการสร้างจุดเด่นในสินค้าของตนเอง ฯลฯ ซึ่งอาจใช้แนวทางวิเคราะห์แบบ SWOT ดังนี้

**3.1 จุดแข็ง (Strength-S)**

3.1.1 พื้นที่ภาคใต้ของไทยมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของกาแฟโรบัสต้าเพราะมีฝนตกชุก ทำให้สภาพอากาศชุ่มชื้น ส่วนพื้นที่ภาคเหนือของไทยมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของกาแฟอาราบิก้า เพราะมีสภาพอากาศเย็น

3.1.2 แม้ว่าต้นทุนการผลิตกาแฟของไทยค่อนข้างสูง แต่ไทยสามารถส่งออกเมล็ดกาแฟดิบและผลิตภัณฑ์กาแฟไปประเทศต่างๆ ทั่วโลก มากกว่า 50 ประเทศ ปีละกว่า 19,000 ตัน มูลค่าการส่งออกกว่า 1,300 ล้านบาท

3.1.3 สามารถขยายพื้นที่และตลาดกาแฟพันธุ์อาราบิก้าเพิ่มขึ้น ทดแทนการนำเข้ากาแฟ และมีโอกาสขยายตลาดส่งออกไปต่างประเทศได้

3.1.4 กาแฟเป็นหนึ่งในพืชนโยบายปรับโครงสร้างการผลิตของรัฐบาล ฉะนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำยุทธศาสตร์ปรับโครงสร้างการผลิตกาแฟในลักษณะบูรณาการร่วมกัน ครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนาการผลิตซึ่งเป็นต้นน้ำ จนถึงการพัฒนาการตลาดซึ่งเป็นปลายน้ำ

**3.2 จุดอ่อน (Weakness-w)**

3.2.1 การใช้ปัจจัยการผลิตในการผลิตกาแฟยังไม่เหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าต้นทุนการผลิตกาแฟของไทยอาจต่ำกว่านี้ เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชแซม/ร่วมในสวนกาแฟ แล้วมีการบำรุงรักษา คือ ใส่ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และใช้แรงงานในพืชที่ปลูกแซม/ร่วมดังกล่าวแต่นำค่าใช้จ่ายมารวมเป็นต้นทุนการปลูกกาแฟ หรืออาจมีการคำนวณค่าใช้จ่ายในเรื่องปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชคำแนะนำทางวิชาการ แต่ในแง่ปฏิบัติ เกษตรกรใช้ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช น้อยกว่าคำแนะนำ

3.2.2 คุณภาพผลผลิตบางส่วนไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะกาแฟอาราบิก้า เนื่องจากเกษตรกรปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวไม่ถูกต้อง เป็นผลให้กาแฟมีความชื้นสูง เกิดเชื้อราได้ง่าย ผลผลิตเมล็ดกาแฟบางส่วนมีคุณภาพมีคุณภาพต่ำ เนื่องจากเก็บเมล็ดกาแฟสุกและไม่สุกปะปนกันรวมถึงการตากผลกาแฟบนลานดิน เป็นผลให้เมล็ดดูดซับกลิ่นดินเข้าไปในเมล็ด ทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

3.2.3 ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เนื่องจากเกษตรกรใช้กาแฟพันธุ์เดิมที่ปลูกกันมานาน ไม่มีการปรับปรุงใช้พันธุ์ใหม่ รวมทั้งขาดการตัดกิ่งและทำสาวต้นกาแฟ เนื่องจากการขาดแคลนแรงงาน และราคาผลผลิตไม่จูงใจให้ปฏิบัติดูแลสวนกาแฟ

3.2.4 ระบบข้อมูลการผลิตการตลาดกาแฟระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนยังไม่รวดเร็วและเชื่อมโยงทั่วถึง

3.2.5 การขยายพื้นที่ปลูกกาแฟอาราบิก้ามีข้อจำกัดบางประการ ในด้านพื้นที่ปลูกเนื่องจากจะเจริญเติบโตได้ดีในสภาพอากาศค่อนข้างเย็น พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเล 700 เมตรขึ้นไป ต้องการปริมาณน้ำฝนประมาณ 1,500-2,000 มม./ปี และฤดูแล้งปีละ 2-3 เดือน จึงปลูกได้เฉพาะพื้นที่สูงทางเหนือและภาคตะวันออกเฉียงบางจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนนอกจากนี้ในด้านลักษณะกาแฟพันธุ์อาราบิก้า เป็นพันธุ์ที่ไม่ทนทานต่อความผันผวนของอากาศความต้านทานโรคต่ำ จึงต้องการการปฏิบัติดูแลรักษาเป็นพิเศษกว่ากาแฟโรบัสต้า

3.2.6 ยังไม่มีการนำยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการผลิตกาแฟไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

**3.3 โอกาส (Opportunity-O)**

3.3.1 มีกระแสความนิยมดื่มกาแฟคั่วบด (กาแฟสด) กาแฟผงปรุงสำเร็จ (ทรี อิน วัน ) ของตลาดภายในประเทศ

3.3.2 ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์กาแฟไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มขึ้นหลากหลายชนิดขึ้น แทนการส่งออกเมล็ดกาแฟดิบเป็นหลักอย่างเดิม เนื่องจากการพัฒนาและขยายตัวของโรงงานผลิตกาแฟ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้า

3.3.3 คุณภาพกาแฟไทยดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเวียดนามซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญ

**3.4 อุปสรรค/ข้อจำกัด (Threat-T)**

3.4.1 ประเทศผู้ผลิตกาแฟทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะผลิตกาแฟได้มากขึ้นอาจส่งผลให้ราคากาแฟทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะมีราคาลดต่ำลง

3.4.2 ประเทศเวียดนามซึ่งปลูกกาแฟโรบัสต้าเช่นเดียวกับไทย สามารถขยายการผลิตได้เป็นที่สองของโลกรองจากบราซิล มีค่าแรงงานและต้นทุนการผลิตต่ำกว่าไทย และระบายผลผลิตกาแฟภายในประเทศโดยขายราคาต่ำมาก ส่งผลให้ราคากาแฟทั่วโลกตกต่ำ

3.4.3 ประเทศเพื่อนบ้านของไทย เช่น พม่า ลาว มีนโยบายส่งเสริมการปลูกกาแฟส่วนใหญ่เป็นพันธุ์อาราบิก้า ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้าของไทยอาจได้รับผลกระทบจากการลดภาษีนำเข้ากาแฟตามข้อตกลง AFTA เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าไทย

**4. วิสัยทัศน์**

เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน รักษาคุณภาพและเอกลักษณ์กาแฟไทย

**5. พันธกิจ**

5.1 ส่งเสริม/สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มคุณภาพผลผลิต

5.2 ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ดีและเหมาะสม

5.3 สร้าง/พัฒนาเครือข่ายระหว่างเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร

5.4 สร้างมาตรฐานและภาพลักษณ์กาแฟไทย

**6. เป้าหมาย**

1. ลดต้นทุนการผลิตกาแฟเท่าหรือมากกว่าเวียดนามไม่เกิน 10%
2. เพิ่มผลผลิตต่อไร่กาแฟที่ปลูกเป็นพืชเดี่ยวจาก 200 กิโลกรัม/ไร่ ในปี 2552 เป็น 300 กิโลกรัม/ไร่ ในปี 2556 และปลูกร่วมกับพืชอื่น จาก 143 กิโลกรัม/ไร่ในปี 2552 เป็น 180 กิโลกรัม/ไร่ ปี 2556
3. เพิ่มจำนวนแปลงกาแฟที่ได้รับการรับรอง GAP ไม่น้อยกว่า 50 %

**7. ยุทธศาสตร์และมาตรการดำเนินงาน**

**7.1 ยุทธศาสตร์ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิต**

7.1.1 จัดระบบการผลิต

(1) เขตการผลิตกาแฟ

- ศึกษาวิเคราะห์ความถูกต้องของพื้นที่ที่มีศักยภาพและพื้นที่ปลูกจริง รวมทั้งสำรวจข้อมูลด้านโลจิสติกส์
- วิเคราะห์คาดคะเนแนวโน้มในด้านราคา ต้นทุน และผลตอบแทน (ประชุม/ สัมมนา)
- จัดทำข้อมูลแผนที่แสดงความเหมาะสมและวางแผนกำหนดเขตปลูกกาแฟ

(2) การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

- จัดประชุมระดับเจ้าหน้าที่
- ขึ้นทะเบียนภาคสนาม
- พิมพ์คู่มือและแบบคำร้อง
- วัสดุสำนักงานและค่าจัดทำหีบห่อทางไปรษณีย์
- ประมวลผลและจัดทำฐานข้อมูล
- ระบบสารสนเทศกาแฟ
- ติดตาม/นิเทศงาน
- รายงานผล
- บริหารโครงการ

7.1.2 พัฒนาและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรดินอย่างมีประสิทธิภาพ

(1) สำรวจ วิเคราะห์พื้นที่เพาะปลูกกาแฟ

(2) สำรวจ จำแนก วิเคราะห์ข้อมูลดินและประเมินความเหมาะสมของดินสำหรับปลูก กาแฟ

(3) ถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีการจัดการดิน

(4) ติดตามประเมินผลและจัดทำรายงาน

7.1.3 ปรับปรุงสวนกาแฟเสื่อมโทรม

(1) ส่งเสริมการตัดทำสาวต้นกาแฟที่ให้ผลผลิตติดต่อกันเกิน 5 ปี และรณรงค์การตัดแต่ง กิ่ง

- จัดทำแปลงสาธิต
- อบรมความรู้เกษตรกร

- รณรงค์การตัดแต่งกิ่ง

(2) ปรับเปลี่ยนสวนเก่าโดยใช้กาแฟสายพันธุ์ดี

- ผลิตกาแฟสายพันธุ์ดี ที่ให้ผลผลิตสูง และ จำนวนครั้งในการเก็บเกี่ยวน้อย
- จัดทำแปลงทดสอบกาแฟสายพันธุ์ดี

7.1.4 พัฒนาการผลิตของเกษตรกรให้ได้มาตรฐานGAP

(1) ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตกาแฟให้ได้มาตรฐาน GAP

- พัฒนาความรู้เจ้าหน้าที่
- จัดเวทีชุมชนเพื่อวิเคราะห์สภาพพื้นที่ ปัญหา/ความต้องการเกษตรกร แนวทางการพัฒนาเฉพาะพื้นที่
- อบรมความรู้เกษตรกร

(2) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดีที่เหมาะสม

(3) การตรวจรับรองสวน/ผลผลิตที่ได้มาตรฐาน GAP

7.1.5 วิจัยและพัฒนาการผลิต

(1) วิจัยเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิต คุณภาพ และลดต้นทุนการผลิต

- วิจัยพันธุ์กาแฟโรบัสต้าที่ให้ผลผลิตสูง มีจำนวนครั้งในการเก็บเกี่ยวน้อย
- วิจัยพันธุ์กาแฟอาราบิก้า ต้านทานโรคราสนิม มีความเหมาะสมแต่ละพื้นที่รสชาติดี มีความหลากหลายของพันธุ์
- วิจัยเทคโนโลยีการผลิตในการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต (การตัดแต่ง ปุ๋ยที่เหมาะสม การป้องกันโรคและแมลงเป็นต้น)

(2) วิจัยเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวในการเพิ่มคุณภาพ ปราศจากสารพิษออคราทอก ซิน เอ

**7.2 ยุทธศาสตร์ด้านการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์กาแฟ**

7.2.1 ส่งเสริมการแปรรูปในสถาบันเกษตรกร

(1) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูป/สัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้

(2) สนับสนุนเงินทุน/เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อสนับสนุนการแปรรูปและการพัฒนาผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน

(3) วิจัยพัฒนาการแปรรูปสินค้าผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

**7.3 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเสถียรภาพราคา**

7.3.1 ส่งเสริมการซื้อขายเมล็ดกาแฟและผลิตภัณฑ์กาแฟตามชั้นคุณภาพ

(1) จัดทำมาตรฐานเมล็ดกาแฟและผลิตภัณฑ์กาแฟตามชั้นคุณภาพ

- จัดทำมาตรฐาน
- ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์สำหรับใช้ประกอบในการจัดทำมาตรฐาน

(2) ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการซื้อขายกาแฟและผลิตภัณฑ์กาแฟตามชั้นคุณภาพ

- จัดงานส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ทางสื่อ

7.3.2 บริหารตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ

(1) การจัดระเบียบบริหารการนำเข้าและส่งออกสินค้ากาแฟ

**7.4 ยุทธศาสตร์ด้านการปรับฐานการบริหารจัดการ**

7.4.1 มอบให้คณะอนุกรรมการพืชสวน และคณะทำงานพืชกาแฟซึ่งอยู่ภายใต้คณะอนุกรรมการพืชสวน รับผิดชอบในการพิจารณาในเรื่องกาแฟทั้งระบบ และให้กรมวิชาการเกษตรเป็นสำนักงานเลขานุการ

7.4.2 สร้างเครือข่ายข้อมูลกาแฟภายในประเทศและต่างประเทศ

7.4.3 พัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตกาแฟ (ประชุม/สัมมนา)

7.4.4 พัฒนาเครือข่ายกลุ่มรับซื้อและจัดการผลผลิต

7.4.5 การติดตามประเมินผล

**8. งบประมาณตามยุทธศาสตร์** แบ่งเป็น

| | | |
|---|---|---|
| ปี 52 วงเงิน | 22.202 | ล้านบาท |
| ปี 53 วงเงิน | 56.675 | ล้านบาท |
| ปี 54 วงเงิน | 57.954 | ล้านบาท |
| ปี 55 วงเงิน | 36.361 | ล้านบาท |
| ปี 56 วงเงิน | 39.626 | ล้านบาท |
| **รวมเป็นเงิน** | **212.818** | **ล้านบาท** |

**9. หน่วยงานรับผิดชอบ**

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
2. กระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ กรมการค้าภายใน กรมการค้าต่างประเทศ

**10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ**

9.1 ต้นทุนการผลิตกาแฟลดลงเทียบเท่ากับเวียดนามหรือสูงกว่าไม่เกิน 10%

9.2 เพิ่มผลผลิตต่อไร่ของกาแฟที่ปลูกเป็นพืชเดี่ยวเป็น 300 กิโลกรัม/ไร่ หรือปลูกเป็นพืชร่วมเป็น 180 กิโลกรัม/ไร่ในปี 2556

9.3 ได้แปลงกาแฟที่ได้รับการรับรอง GAP เพิ่มขึ้น 50 %

9.4 ได้ผลผลิตกาแฟเพียงพอกับความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมกาแฟในประเทศ

---